

PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	26.02.2024, Tallinn
Koostaja ametinimetus ja nimi:	prokurör Kaspar Urmas Oja
Ametiasutuse nimi:	Põhja Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	23231751562
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 121 lg 2 p 2
Kahtlustatava nimi (isikukood):	XXX

Prokuratuur võib menetluse lõpetada ja kahtlustatavale kohustused määrata (KrMS § 202), kui

- I. menetluse ese on teise astme kuritegu, mille eest KarS ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse,
- II. kahtlustatava süü ei ole suur
- III. ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju
- IV. ta on tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud kohustuse tasuda kulud ja
- V. kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi.

Järgnevalt on toodud arutluskäik kinnitamaks, et loetletud viis tingimust on täidetud.

- I. Menetluse ese on teise astme kuritegu, mille eest KarS ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse,**

Käesoleval juhul ongi kriminaalmenetluse esemeks teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära. Täpsemalt on esemeks KarS § 121 lg 2 p 2 ehk kehaline väärkohtlemine lähisuhtes. Sellise teo toimepanemise eest karistatakse viidatud sätte järgi rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistusega.

- II. Kahtlustatava süü ei ole suur**

Kriminaalmenetlusliku põhimõttena kehtib, et süü ei ole suur kuritegude puhul, kus, arvestades süü suurust mõjutavaid asjaolusid, on süüd kergendavad asjaolud sisulises ülekaalus. Käesoleval juhul tuleb süü suuruse hindamisel arvesse võtta, et

- kahtlustatav tunnistas ülekuulamisel, et konflikt toimus ning et ta haaras kannatanu ninast, möönab, et võis seda teha liiga kõvasti (KarS § 57 lg 1 p 3), selgitab, et tegutses hetkeemotsiooni ajal ning vahetult pärast seda, kui kannatanu oli visanud konflikti käigus klaasi kildudeks katki.
- tahtluse osas tuleb arvestada, et enda hinnangul isik ei tegutsenud kavatsusega kannatanule vigastusi tekitada, vaid tegutses kaitseseisundis.
- seadusandja ei ole sellise teo eest ette näinud vangistuse alammäära.

- III. Kahtlustatav on võtnud kohustuse kannatanule tekitatud kahju hüvitada**

Varalist kahju käesoleva kriminaalasja menetluses tuvastatud ei ole.

Mittevaralise kahju hüvitise suuruse määramisel tuleb arvestada rikkumise laadi, ulatust ja raskust, kahju tekitaja süüd ning selle astet, kahju tekitaja laiemat käitumist ning suhtumist kahjustatud isikusse, poolte majanduslikku olukorda, kannatanu enda osa kahju tekkimises jt asjaolusid, millega arvestamata jätmine võiks kaasa tuua ebaõiglase hüvitise määramise.

Käesoleval juhul tuleb mittevaralise kahju suuruse hindamisel lähtepunktiks võtta kannatanul tuvastatud vigastused (mh ka ekspertiisiaktis loetletud): ninaluude nihkumiseta murd koos nahaaluse verevalumi ja tursega nina piirkonnas ning ninaverejooksuga, silmade põrutus. Kahtlustatava majanduslikku olukorda hinnates tuleb arvestada, et 2022. aastal oli kahtlustatava deklareeritud tulu pärast tulumaksu mahaarvamist 14512 eurot. Samuti tuleb arvestada, et kahtlustatav enda sõnul reageeris ta kannatanupoolsele ründele, sh on kahtlustataval fikseeritud vigastused. Ka kannatanu on kinnitanud, et kahtlustatava ründele eelnes tema ja kahtlustatava vaheline konflikt, milles kannatanu viskas vihatundest kannustatuna klaasist vaasi katki.

Kohtupraktikas on käesoleva kannatanuga sarnaseid vigastusi kaasa toonud teo toimepanemisega tekitatud mittevaralise kahju hüvitisena mõistetud välja nt

- 800 eurot: vigastusteks peaaajuvapustus, ninaluu murd, parema silmakooa põhja murd, põrutushaav silmalaul, näo parema poole turse ja kahe lõikehamba murd (kohtuasi nr 1-17-3167)
- 500 eurot: süüdistatav lõi kannatanut käega kõhtu ning korduvalt rusikaga näkku nina ja lõua piirkonda, põhjustades ninaluude kinnise murru ning lahtisi pea ja nina haavu (kohtuasi nr 1-19-3097)
- 500 eurot: süüdistatav peksis kannatanut, põhjustades ninaluude murru, parema sarnaluujätke murru, vasaku labakäe kämblaluude murrud, põrutushaavasid, hematoomi, rebimishaavasid ja nahamarrastusi erinevatesse keha piirkondadesse. (kohtuasi nr 1-19-3405)
- 1000 eurot: kolm süüdistatavat põhjustasid kannatanule teda pekstes ninaluu murru (kohtuasi nr 1-19-1908)

Arvestades nii kohtupraktikat kui arutluse all oleva juhtumi asjaolusid (sh süü suurust) tuleb käesolevas asjas mittevaralise kahju suuruseks hinnata 1000 eurot.

Kannatanu taotletav 1500 euro suurune mittevaralise kahju hüvitis on disproportsioonis nii kohtupraktika kui konkreetselt vaidlusaluse kuriteoepisoodi tehiloludega st tegelikult tekitatud mittevaralise kahjuga. Kohtupraktikas on 1500 euro suurusjärgus hüvitist välja mõistetud nt juhtudel, kus kannatanule on tekitatud kuulmekile rebend ja seeläbi kuulmislangus (1-17-11144), pead ja kaela haarav vasakust kõrvast alalõuani ulatuv ca 15 cm pikkune lahtine haav (1-19-1791), mh hambakaare plaatproteesi purunemine, kahe jäävhamba kaotus ja ühe jäävhamba liikuvus (1-20-982), vägistamise käigus erinevaid kehavigastusi suguelunditele ning hamba murd (1-19-7552). Käesoleval juhul ei ole menetlusega tuvastatud sarnases suuruses kahju kannatanule. Seadmata kahtluse alla tsiviilhagis välja toodut (kannatanu tundis tugevat valu-, häbi- ja hirmutunnet, emotsionaalset stressi ning unehäireid) tuleb mittevaralise kahju hindamisel lähtuda seadusest, konkreetse teo asjaoludest ning kohtupraktikast.

KrMS § 202 lg 1 ja lg 2 p 1 kasutavad mõistet *kuriteoga tekitatud kahju*, mis võib erineda sellest, mis on kannatanu *tsiviilhagiga* esitatud nõue. Seega KrMS § 202 sõnastus ei sea menetluse lõpetamisel eelduseks selle, et kannatanu tsiviilhagi peaks saama tervikuna rahuldatud. Kahtlustatav, kaitsja ja prokurör on nõus, et kuriteoga tekitatud kahju hüvitatakse väiksemas ulatuses kui tsiviilhagiga nõutud. Käesolevaga teavitab prokurör kannatanut, et täitmata nõude osas on võimalik kannatanul kahtlustatava vastu pöörduda tsiviilkohtusse.

IV. Kahtlustatav on võtnud endale kohustuse hüvitada menetluskulud

Esmalt tuleb tuvastada menetluskulude suurus. Seadusandja on lähtunud arusaamast, et kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse lõpetamise korral otsustatakse kriminaalmenetluse kulude hüvitamine hiljemalt koos menetluse lõpetamisega (vt 25.05.2020. a otsus asjas nr 4 19-1809/48, p 30). See tähendab, et need kaks otsust - kriminaalmenetluse kulude üle otsuse tegemine ning menetluse KrMS § 202 alusel lõpetamine - on võimalik teha ühe ja sama määrusega. Seda käesoleval juhul ka tehakse.

Menetluskulud koosnevad antud juhul riiklikul ekspertiisiasutusel seoses ekspertiisi tegemisega tekkinud kuludest (310 eurot) ning valitud esindajale makstud mõistliku suurusega tasust (menetluskulude nimekirja kohaselt 2536,75 eurot).

Ekspertiisikulude suuruse osas vaidlus puudub. Käesolevalt võtab prokurör vastu otsuse valitud esindajale makstud tasu mõistliku suuruse (KrMS § 175 lg 1 p 1) kohta.

Kannatanu esindaja on esitanud menetluskulude nimekirja, milles toodud ühikuhind (150 eur/h + km) on mõistlik, see ei kaldu märkimisväärselt kõrvale tavapärasest tasu suurusest. Osutatud õigusabi mahu vajalikkust ja põhjendatust kaaludes tuleb arvesse võtta aga järgmist.

Õigusabikulude väljamõistmisel peaks arvestama mh kriminaalasja keerukust, süüdistuse mahtu ning vaidluse iseloomu (vt RKKK 3-1-1-28-11, p 18), sh tuleb kaaluda, kas kaitsja töö maht, arvestades just asja keerukust ja tehtud toiminguid, on olnud vajalik ja põhjendatud. Nii Riigikohtu kriminaal- kui tsiviilkolleegium on üksmeelsed seisukohas, et töö mahtu hinnates tuleb arvesse võtta ka seda, kuivõrd erineb konkreetse asjas tehtud töö sisu nii-öelda samale blanketile tehtud teistest menetluskuludest (vt RKTk 3-2-1-43-10, p 14).

Ülaltoodut arvesse võttes hindab prokuratuur õigusabikulude mahtu esindaja edastatud nimekirjas toodud mahust mõnevõrra väiksemaks järgmiselt:

	Esindaja nimekiri	Põhjendatud maht
Kliendiga vestlemine ja konsulteerimine	1h 30m	1h 30m
Põhistamata määrusega tutvumine	15m	15m
Taotlus põhistusteks	10m	10m
Põhistustega tutvumine	3h	2h 35m
Kaebus riigiprokuratuuri	2h	1h 40m
Tühistamise määrusega tutvumine	1h 30m	1h 10m
Toimikuga tutvumine	4h	2h 25m
Hagi koostamine	1h 30m	1h 10m
Menetluskulude koostamine	15m	15m
<i>Aeg kokku</i>	<i>14h 10m</i>	<i>11h 10m</i>

Põhistustega tutvumise mõistlikuks mahuks tuleb võrreldes nimekirjas tooduga lugeda 25 minutit väiksem maht: põhistused on suures osas tõendites toodu (sh nt ütlused) ümberkirjutus, toimikus toodud tõenditega tutvumiseks on eraldi menetluskulude rida, põhistuste sisuline osa on umbkaudu 1 lk, sellega tutvumiseks kuluv ajaline maht ei saa olla 3h.

Riigiprokuratuuri edastatud kaebuse koostamise ajaliseks mahuks hindab prokuratuur nimekirjast toodust 2h asemel 1h 40m, kuna vaidlusalune dokument on sisult umbes 1,5 lk pikkune. Riigiprokuröri määrusega tutvumise mõistlikuks mahuks loeb prokurör 1h 10m, viidatud määruse sisuline osa on kokku umbes 2 lk, muus osas koosneb määrus kannatanu esindajale juba tuttavast menetluskäigu ümberkirjutusest.

Toimikuga tutvumisele kuluvaks mõistlikuks mahuks hindab prokuratuur 2h 25m: kokku 218-l pdf-faili lehel asuva toimikuga tutvumise mõistlikuks mahuks ei saa olla märgatavalt rohkem kui 2,5h, prokuröri varasemas praktikas (nt viimase aasta jooksul) vastab ühele toimikulehele umbes 1,4 minutit tööd), mh käesolev toimik sisaldab suures mahus mittesisulisi dokumente (digitaallkirjade kinnituslehed, mitmesugused saatekirjad, kannatanu esindaja enda poolt varasemalt koostatud dokumendid jms).

Tsiviilhagi koostamisele kuluvaks mõistlikuks ajaks hindab prokuratuur 1h 10m, arvesse tuleb võtta, et suures osas koosneb hagi tekst blanketsest, korduvkasutatavast tekstist, formaalsest õigusnormide tsiteerimisest.

Niisiis hindab prokuratuur valitud esindajale makstud tasu mõistlikuks suuruseks kokku **2010 eurot**. Kuna siinse määrusega teeb prokuratuur otsuse kohtueelses menetluses olnud kriminaalasja menetluskulude kindlaksmääramise osas, on võimalik menetlusosalistel määrust selles osas vaidlustada uurimiskaebemenetluse korras, KrMS § de 228-231 alusel.

Kokkuvõttes: Kahtlustatav on võtnud endale kohustuse menetluskulud hüvitada, seega tuleb temal kanda **kannatanule 2000 eurot**, kannatanu **esindajale 10 eurot** (menetluskulude nimekirjas kohaselt on kannatanu juba tasunud esindaja OÜ-le 2000 eurot, seega seda ületav summa osa palutakse kanda otse esindaja OÜ-le) ning **Rahandusministeeriumile 310 eurot**.

V. Antud asjas puudub avalik menetlushuvi

Esiteks puudub eripreventiivne vajadus kahtlustatavat kriminaalkorras karistada, kuna puudub põhjus arvata, et karistamisest loobumine võib tingida uute süütegude toimepanemise tema poolt. Temal puuduvad igasugused kehtivad kriminaal- ning väärteokaristused, sh pole teda kordagi varasemalt kriminaalkorras karistatud.

Vastavalt riigi peaprokuröri juhise (15.03.2022 nr RP-1-2/22/1) p-le 3.2.1. on avalik menetlushuvi on olemas, kui isiku suhtes on enne uue kuriteo toimepanemist ühe aasta jooksul kriminaalmenetlus otstarbekuse tõttu lõpetatud. 26.09.2022 lõpetati sama kahtlustatava suhtes KarS § 121 lg 2 p 2 alusel alustatud menetlus KrMS § 203¹ lg-st 6 lähtuvalt (menetluse lõpetamine leppimise tõttu).

Seadus võimaldab aga menetlust siiski ka käesoleval juhul KrMS § 202 lg 7 alusel lõpetada ning seega prokurör - irdudes peaprokuröri juhisest – hindab, et avalik menetlushuvi siiski siinses asjas puudub. Süüdistuse esitamine ning seeläbi võimalik süüdimõistev otsus ei omaks arvestatavat täiendavat efekti. Piisavat preventiivset mõju omab prokuröri hinnangul isikule asetatud kohustused: tasuda menetluskulud, hüvitada tekitatud kahju, osaleda täiendavalt

vägivallast loobumise tugiliini nõustamistel. Sellisele seisukohale jõudis prokurör mh kriminaalmenetluse lõpetamise vormistamisel kahtlustatavaga vahetult suheldes

Puudub alus arvata, et kahtlustatav kui varasemalt kriminaalkorras karistamata isik, kes tegutses enda hinnangul vastastikuses konfliktis ning kellel arutlusalusele intsidendile järgnevalt pole uusi konflikte olnud, paneb toime uusi kuritegusid. Arvesse tuleb võtta ka seda, et tänaseks on kahtlustatav ja kannatanu lahku läinud, lahutanud ning elavad eraldi ega puutu igapäevaselt kokku. Avalik huvi käesoleva kahtlustatava menetlemise osas puudub ka kaalutlusel, et tema suhtes ei ole oodatav avalikkuse eriline usaldus.

Kahtlustatava kriminaalvastutusele võtmine ei ole põhjendatud ka üldpreventiivsetel eesmärkidel. Käesoleva kriminaalasja lõpetamine ei mõjuta negatiivselt ühiskonna usku õiguse kehtivusse, kuna isik peeti kahtlustatavana kinni, ta kuulati üle, ta on oma tegu tunnistanud. Riik on niisiis isiku käitumisele operatiivselt ning üheseltmõistetavalt reageerinud, isik on oma teost aru saanud, on lubanud konflikte vältida ja on seda ka tänaseks teinud. Samuti on isik vabatahtlikult võtnud eripreventiivseid ning teatavas mõttes karistusliku mõjuga kohustusi. Seega ei saada käesoleva kriminaalasja menetluse lõpetamine ühiskonnale õiguse kehtivuse osas mingeid negatiivseid signaale.

Karistusõiguslikud sanktsioonid peavad säilitama oma *ultima ratio* iseloomu ehk jääma isiku käitumise suunamisel riigi viimaseks vahendiks. Karistus kohaldatakse üksnes siis, kui selle järele on tungiv vajadus ning muudest vahenditest ei piisa. Käesoleval juhul on prokurör veendunud, et selline vajadus puudub.

Juhindudes KrMS §-dest 202 lg 1, 2 ja lg 7 ja 206 (menetluse lõpetamine avaliku menetlushuvi puudumise korral ja kui süü ei ole suur), prokurör

määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23231751562 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg: Kahtlustatava kohustus KrMS § 202 lg 2 järgi on

a) hüvitada süüteoga tekitatud kahju summas **1000 eurot** kannatanulexxx

Tähtajaks **6 kuud** alates kriminaalmenetluse lõpetamisest s.o **26.08.2024 (k.a)**.

b) võtta nõustamisaja broneerimiseks ühendust vägivallast loobumise tugiliiniga numbril 6606077 (tugiliin@sotsiaalkindlustusamet.ee), osaleda nõustamistel nõustaja ette nähtud mahus (mitte vähem kui 5 korda) ning vajaduse ilmnemisel läbida nõustaja poolt suunatud sotsiaalprogramm.

b) *связаться для бронирования времени консультации с линией поддержки отказа от применения насилия по номеру 6606077 (tugiliin@sotsiaalkindlustusamet.ee), принимать участие в консультировании в объеме, предусмотренном консультантом (не менее 5 раз), и, при появлении необходимости, пройти социальную программу, на которую направит консультант.*

Tähtajaks **8 kuud** alates kriminaalmenetluse lõpetamisest s.o **26.10.2024 (k.a)**.

3. Tõkendid jt kriminaalmenetluse tagamise vahendid: puuduvad.
4. Asitõendid: puuduvad
5. Riiklikus sõrmejälgede registris ja DNA-registris sisalduvad andmed: puuduvad.
6. Kriminaalmenetluse kulud: hüvitada kahtlustatava poolt

- valitud esindajale makstud mõistliku suurusega tasu
 - **summas 2000 eurot** kannatanule xxx ning
 - **summas 10 eurot** kaitsjale xxx
- ekspertiisi tegemisega tekkinud kulud **summas 310 eurot**, Rahandusministeeriumile

Tähtajaks **6 kuud** alates kriminaalmenetluse lõpetamisest s.o **26.08.2024** (k.a).

7. Käesolev määrus saata:

- kannatanule ja tema esindajale: xxx
- teadmiseks DELTA kaudu nõustajale Roman Krõlov

8. Anda luba kriminaalasja materjalidega tutvumiseks määruse p-s 2 toodud programmi korraldajal (KrMS § 214 lg 1 ja § 203² lg 6)

9. Kui kannatanu on pöördunud tervishoiuteenuse osutaja poole, siis sellest asjaolust ning kriminaalmenetluse lõpetamise määrusest teavitatakse Tervisekassat, kellel on õigus kahtlustatavalt välja nõuda kannatanu meditsiinilise abiga seotud kulud.

10. Menetlusosalistel on õigus menetluskulude kindlaksmääramise osas käesolev määrus vaidlustada uurimiskaebemenetluse korras, KrMS § de 228-229 alusel, Riigiprokuratuuris

11. Kannatanul on õigus 10 päeva jooksul alates käesoleva määruse saamisest

- tutvuda toimikuga (KrMS § 206 lg 3)
- vaidlustada menetluse lõpetamine Riigiprokuratuuris (KrMS § 207 lg 3)
- taotleda määruse sisust arusaamiseks selle tõlkimist keelde, mida ta valdab, kui tema kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt.¹

Kaspar Urmas Oja
prokurör

Kui isik ei täida talle käesoleva määruse punktis 2 ja 6 toodud kohustusi tähtaegselt, siis prokurör uuendab kriminaalmenetluse.

Kinnitan, et olen nõus kriminaalasja lõpetamisega, olen nõus minule asetatud kohustusega, mulle on selgitatud kohustuse mittetäitmise tagajärgi ning olen kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia kätte saanud.

Nimi:

Allkiri:

Kuupäev:

¹ Если потерпевший, являющийся физическим лицом, не владеет эстонским языком, то он может, для понимания содержания текста постановления о прекращении уголовного производства, в течение десяти дней подать ходатайство о переводе его на родной язык потерпевшего или на язык, которым он владеет.

If a victim is not proficient in the Estonian language, they have the right to request the translation of the order on the termination of criminal proceedings into their native language or a language in which they are proficient within 10 days.